

Súd: Krajský súd Trenčín
Spisová značka: 3To/13/2017
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3816010619
Dátum vydania rozhodnutia: 15. 02. 2017
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Dušan Krč-Šebera
ECLI: ECLI:SK:KSTN:2017:3816010619.1

Uznesenie

Krajský súd v Trenčíne v senáte zloženom z predsedu JUDr. Dušana Krč-Šeberu a sudcov JUDr. Rastislava Vranku a JUDr. Romana Hargaša v trestnej veci obžalovaného I. O. pre pokračovací zločin vydierania podľa § 189 ods. 1, ods. 2 písm. b/ Tr. zák. s poukazom na § 139 ods. 1 písm. c/ Tr. zák., na neverejnom zasadnutí dňa 15. februára 2017 prejednal odvolanie prokurátora Okresnej prokuratúry Prievidza proti rozsudku Okresného súdu Prievidza zo dňa 21. decembra 2016, sp.zn.2T/156/2016, a takto

rozhodol:

Podľa § 321 ods. 1 písm. b/, d/, e/, ods. 2 Tr. por. z r u š u j e s a napadnutý rozsudok vo výroku o uloženom treste odňatia slobody a spôsobe jeho výkonu.

Podľa § 322 ods. 1 Tr. por. sa vec v r a c i a súdu prvého stupňa, aby ju v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol.

odôvodnenie:

Rozsudkom Okresného súdu Prievidza zo dňa 21. decembra 2016, č.k.2T/156/2016-200 bol obžalovaný I. O. (ďalej len „obžalovaný“) uznaný za vinného z pokračovacieho zločinu vydierania podľa § 189 ods. 1, ods. 2 písm. b/ Tr. zák. s poukazom na § 139 ods. 1 písm. c/ Tr. zák. na tom skutkovom základe, že

-dňa XX.XX.XXXX v presne nezistenom čase od XX.XX hod. do XX.XX hod. v K. viackrát telefonoval z telefónneho čísla XXXX XXX XXX svojej družke M. H. na telefónne číslo XXXX XXX XXX, ktorej do telefónu vulgárne nadával, pýtal od nej hotovosť 500,-Eur, pričom sa jej vyhrážal, že ak mu nedá peniaze do jednej hodiny, tak jej zláme ruky a nohy, uvedené vyhrážky v súvislosti s požiadavkou peňazí opakoval viackrát,

-dňa 30.07.2016 asi o 06.00 hod. v Prievidzi, pod vplyvom alkoholu búchal na vchodové dvere bytu na Z. ulici X/X, v ktorom býva jeho družka M. H., pričom jej spoza dverí vulgárne nadával a vyhrážal sa jej zabitím, ak mu neotvorí dvere.

Za tieto trestné činy bol obžalovaný odsúdený podľa § 189 ods. 2, § 38 ods. 4, § 37 písm. m/, § 39 ods. 1 Tr. zák. na trest odňatia slobody vo výmere 30 (tridsať) mesiacov nepodmienečne, na výkon ktorého bol podľa § 48 ods. 2 písm. b/ Tr. zák. zaradený do ústavu na výkon trestu so stredným stupňom stráženia.

Citovaný rozsudok okresného súdu nenadobudol právoplatnosť, pretože v zákonnej lehote ho napadol prokurátor Okresnej prokuratúry Prievidza (ďalej len „prokurátor“) pre nesprávnosť výroku o treste v neprospech obžalovaného.

Prokurátor v písomných dôvodoch svojho odvolania namietol, že napadnutý rozsudok vo výroku o treste nepovažuje za zákonný. Prokurátor uviedol, že z odôvodnenia napadnutého rozsudku vyplýva, že okresný súd pri ukladaní trestu zohľadnil ustanovenie § 39 ods. 1 Tr. zák., pretože je toho názoru, že ak by ukladal trest za použitia § 38 ods. 4 Tr. zák., zvýšila by sa základná trestná sadzba na 6

až 10 rokov odňatia slobody, čo by bolo vzhľadom na okolnosti prípadu neprimerane prísne, pričom na zabezpečenie ochrany spoločnosti postačuje aj uloženie kratšieho trestu. Prokurátor predovšetkým namietol tú skutočnosť, že na hlavnom pojednávaní nebola preukázaná žiadna okolnosť, ktorá by odôvodňovala aplikáciu ustanovenia § 39 ods. 1 Tr. por. Ako to vyplýva aj zo samotného znenia ustanovenia, musí sa jednať o mimoriadne okolnosti, ktoré odôvodňujú uloženie trestu aj pod dolnú hranicu, a to vzhľadom na pomery páchatel'a alebo okolnosti prípadu. Prokurátor má za to, že takéto skutočnosti na hlavnom pojednávaní ani neboli preukázané. Ďalej uviedol, že v prípade, ak okresný súd vzhliadol okolnosť, odôvodňujúcu aplikáciu inštitútu mimoriadneho zníženia trestu, mal povinnosť je v napadnutom rozsudku aj náležitým spôsobom odôvodniť a nielen stroho poukázať na neprimeranosť trestu, ktorý by bol ukladaný bez použitia ustanovenia § 39 ods. 1 Tr. por. Vzhľadom na osobu obžalovaného, ktorý bol v minulosti deväťkrát súdne trestaný za rôznych trestných činností, naposledy trestným rozkazom Okresného súdu Prievidza sp.zn.1T 22/2014 zo dňa 3.3.2014, právoplatným dňa 12.3.2014, ktorým bol odsúdený za prečin nebezpečného vyhrážania podľa § 360 ods. 1, ods. 2 písm. b/ Tr. zák. na súhrnný nepodmienečný trest vo výmere 16 mesiacov, pričom uvedeného skutku sa dopustil proti tej istej poškodenej, ako v tomto trestnom konaní, a tiež vzhľadom na to, že ani uloženie predchádzajúceho nepodmienečného trestu odňatia slobody nespĺnilo u obžalovaného svoj účel, prokurátor má za to, že okresný súd znížil obžalovanému l.i O. trest výrazne. Taktiež poukázal na to, že obžalovaný bol doposiaľ štyrikrát postihnutý za priestupky proti občianskemu spolunažívaniu, ktorých sa dopustil voči bývalej priateľke a v dvoch prípadoch voči poškodenej M. H.. Podľa názoru prokurátora je potrebné zohľadniť aj tú skutočnosť, že obžalovaný sa skutkov dopustil pod vplyvom alkoholu, pričom jeho závislosť bola konštatovaná aj znalcom, ktorý okrem iného uviedol, že obžalovaný alkohol zneužíva z vlastnej, nenarušenej vôle a má dostatok skúseností o jeho účinkoch na jeho organizmus, ktorý u neho podmieňuje agresívne správanie sa. Od závislosti na alkohole bol v minulosti opakovane neúspešne liečený. Znalec však uloženie ochranného protialkoholického liečenia nenavrhol z dôvodu nedostatku motivácie obžalovaného sa liečiť. Prokurátor z vyššie uvedených dôvodov navrhol, aby odvolací súd postupom podľa § 321 ods. 1 písm. e/ Tr. por. zrušil napadnutý rozsudok vo výroku o treste a podľa § 322 ods. 1 Tr. por. vrátil vec súdu prvého stupňa, aby ju v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol.

K odvolaniu prokurátora sa obžalovaný ani poškodená do konania neverejného zasadnutia krajského súdu písomne nevyjadrili.

Krajský súd, ako súd odvolací, nezistiac dôvody pre rozhodnutie podľa § 316 Tr. por., na podklade podaného odvolania na neverejnom zasadnutí preskúmal v rozsahu a z dôvodov podľa § 317 ods. 1 Tr. por. zákonnosť a odôvodnenosť odvolaním napadnuté výroky o uloženom treste rozsudku okresného súdu, ako aj správnosť postupu konania, ktoré im predchádzalo. Svoju prieskumnú povinnosť odvolací súd okrem vytykánych chýb zamerail aj na prípadné chyby, ktoré neboli odvolaním vytykané, avšak by odôvodňovali podanie dovolania podľa § 371 ods. 1 Tr. por. Na základe vykonania svojej prieskumnej povinnosti v uvedených zákonných medziach odvolací súd dospel k záveru, že odvolanie prokurátora je dôvodné.

Pokiaľ ide o správnosť postupu okresného súdu, ktorý predchádzal vydaniu odvolaním napadnutému rozsudku, z obsahu odvolania prokurátora vyplýva, že v podanom odvolaní nie sú vytykané chyby procesného charakteru, ktoré by zakladali dôvod na zrušenie napadnutého výroku, pričom odvolací súd nezistil v postupe okresného súdu ani existenciu chýb tohto druhu, v odvolaní nevytykánych, ktoré by odôvodňovali podanie dovolania.

Po splnení prieskumnej povinnosti zistil, že napadnutý rozsudok vo výrokoch o treste je chybný pre chyby v napadnutých výrokoch rozsudku, najmä pre nejasnosť a neúplnosť jeho skutkových zistení i preto, že sa okresný súd nevysporiadal so všetkými okolnosťami významnými pre rozhodnutie, napadnutým rozsudkom boli porušené ustanovenia Trestného zákona a uložený trest je neprimeraný (§ 321 ods.1 písm. b/, d/, e/ Tr. por.).

Z vyššie citovaného obsahu odvolania prokurátora nepochybne vyplýva, že prokurátor v podanom odvolaní namietal neprimeranosť uloženého trestu odňatia slobody okresného súdu v prospech obžalovaného. Neprimeranosť uloženého trestu odňatia slobody videl v nesprávnej aplikácii ustanovenia § 34 ods. 1, ods. 4 Tr. zák. a v použití § 39 ods. 1 Tr. zák. v rozpore so zákonom.

Odvolací súd dospel k záveru, že okresný súd pri ukladaní druhu a výmery trestu obžalovanému v odôvodnení napadnutého rozsudku dostatočne a presvedčivo neuviedol akými úvahami sa spravoval pri

hodnotení vykonaných dôkazov, tiež nevysvetlil akými právnymi úvahami sa spravoval, keď posudzoval dokázané skutočnosti podľa príslušných ustanovení zákona v otázke trestu, preto odôvodnenie napadnutého rozsudku nie je v súlade s ustanovením § 168 ods. 1 Tr. por. a v uvedených smeroch nie je preskúmateľné.

Podľa odôvodnenia napadnutého rozsudku okresný súd odôvodnil uloženie trestu obžalovanému nasledovne:

„Pri ukladaní trestu sa súd riadil ustanovením § 34 ods. 4 Trestného zákona a za použitia ustanovenia § 38 ods. 4, § 37 písm. m/, § 39 ods. 1 Tr. zák. uložil obžalovanému trest odňatia slobody v trvaní 30 mesiacov nepodmienečne, pričom pre výkon trestu zaradil do ústavu na výkon trestu so stredným stupňom stráženia, keďže v posledných desiatich rokoch bol vo výkone trestu za úmyselnú trestnú činnosť. Súd ukladal trest za použitia ustanovenia § 39 ods. 1 Tr. zák., obžalovanému mimoriadne znížil trest pod dolnú hranicu zákonnej trestnej sadzby, ktorá je štyri roky, pretože ak by ukladal a musel by ukladať trest za použitia ustanovenia § 38 ods. 4 Trestného zákona, zvýšila by sa základná trestná sadzba na 6 rokov až 10 rokov odňatia slobody. Podľa názoru okresného súdu ukládanie trestu v rámci takto zvýšenej trestnej sadzby je vzhľadom na okolnosti prípadu neprímerane prísne a na zabezpečenie ochrany spoločnosti postačuje aj uloženie kratšieho trestu. Takýmto trestom, podľa názoru okresného súdu, je trest odňatia slobody vo výmere 30 mesiacov nepodmienečne, ktorý súd obžalovanému uložil. Takýto trest dostatočne vystihuje spoločenskú nebezpečnosť konania obžalovaného a ide o trest potrebný na ochranu spoločnosti pred páchaním a páchatelmi obdobnej trestnej činnosti.“

S poukazom na obsah vyššie uvedeného odôvodnenia uloženia trestu odňatia slobody obžalovanému sa odvolací súd stotožnil s názorom prokurátora, podľa ktorého okresný súd v odôvodnení napadnutého rozsudku sa dostatočne nevyporiadal so všetkými skutočnosťami významnými pre uloženie trestu obžalovanému. Odvolací súd v tejto súvislosti považuje za potrebné zdôrazniť, že v zmysle § 34 ods. 1 Tr. zák. ukladaný trest má zabezpečiť ochranu spoločnosti pred páchatelom tým, že mu zabráni v páchaní ďalšej trestnej činnosti (represívna zložka trestu) a vytvorí podmienky na jeho výchovu (výchovná zložka trestu). Vychádzajúc z princípov humánosti pri ukladaní trestu z uvedeného vyplýva a súdna prax v tomto smere aj fakticky postupuje, že pri ukladaní trestov páchatelom v zásade u prvotrestaných osôb vystupuje do popredia výchovná zložka trestu pred represívnou. V prípade recidívy trestnej činnosti páchatel'a je však už nevyhnutné podstatne obozretnejšie pristupovať k posudzovaniu zabezpečenia výchovnej zložky trestu vo vzťahu k páchatel'ovi, keďže zistená recidíva logicky v zásade nasvedčuje o neúčte páchatel'a k záujmom chráneným Trestným zákonom a k tomu, že predchádzajúce tresty nevedli k prevýchove páchatel'a, teda k prijatiu skutočnému predsavzatia páchatel'a viesť riadny život. V takom prípade logicky musí v zásade prichádzať do úvahy uprednostnenie represívnej zložky pred výchovnou zložkou trestu.

S poukazom na vyššie uvedené úvahy aj podľa názoru odvolacieho súdu okresný súd sa v odôvodnení svojho rozsudku riadne nevyporiadal so skutočnosťou, že obžalovaný bol už v minulosti viackrát súdne trestaný aj za úmyselnú trestnú činnosť násilného charakteru, vykonal uložený trest odňatia slobody a napriek tomu sa znovu dopustil úmyselnej trestnej činnosti násilného charakteru. Na základe uvedeného odvolací súd dospel k záveru, že okresný súd vo vyššie citovanej časti odôvodnenia svojho rozsudku neuviedol konkrétne, jasné, zrozumiteľné a logické dôvody, ktoré by aj z hľadiska vyššie uvedených záverov odôvodňovali správnosť záveru, že trestný čin, pre ktorý je obžalovaný trestne stíhaný v tomto konaní, by bol skutočne len mimoriadnym excesom, že u obžalovaného bol už predchádzajúcim vykonaním trestu odňatia slobody úplne naplnený výchovný účel v zmysle § 34 ods. 1 Tr. zák. (nadobudnutie trvalého a pevného vnútorného presvedčenia viesť riadny život) a že napriek recidíve obžalovaného nie je potrebné za účelom ochrany spoločnosti pred obžalovaným v zmysle § 34 ods. 1 Tr. zák. primárne uprednostniť represívnu stránku trestu, založenú na vytvorení objektívnych prekážok, aby sa obžalovaný nedopúšťal ďalšej trestnej činnosti.

Zároveň odvolací súd po splnení prieskumnej povinnosti dospel k záveru, že okresný súd pri ukladaní druhu a výmery trestu aplikoval ustanovenie § 39 ods. 1 Tr. zák. o mimoriadnom znížení trestu. V tejto súvislosti odvolací súd zdôrazňuje, že podľa § 39 ods. 1 Tr. zák. môže súd páchatel'ovi znížiť (uložiť) trest aj pod dolnú hranicu trestu ustanoveného týmto zákonom, ak vzhľadom na okolnosti prípadu alebo vzhľadom na pomery páchatel'a má za to, že by použitie trestnej sadzby ustanovenej týmto zákonom bolo pre páchatel'a neprímerane prísne a na zabezpečenie ochrany spoločnosti postačuje aj trest kratšieho

trvania. Zo znenia citovaného zákonného ustanovenia síce explicitne nevyplýva, že jeho aplikácia sa viaže na „výnimočné“ okolnosti prípadu, ani na „mimoriadne“ pomery páchatel'a. Už z názvu ustanovenia § 39 Tr. zák. však možno odvodiť, že ide o mimoriadne zníženie trestu odňatia slobody a nie o pravidelný postup súdu.

Z uvedeného dôvodu sa použitie ustanovenia § 39 ods. 1 Tr. zák. nemôže odôvodniť len bežne sa vyskytujúcimi skutočnosťami, ale súd môže pristúpiť k mimoriadnemu zníženiu trestu len za existencie takých okolností alebo pomerov, ktoré sa u trestných činov a ich páchatel'ov bežne nevyskytujú a ktoré je možné vyhodnotiť v prospech páchatel'ov. Práve táto ich výnimočnosť alebo neštandardnosť objektívne spôsobuje, že trest ukladaný v rámci zákonom ustanovenej trestnej sadzby by bol pre páchatel'a neprímerane prísny a na dosiahnutie účelu trestu by postačoval aj trest kratšieho trvania. Pri rešpektovaní zásady adekvátnosti trestu s prihliadnutím na povahu, závažnosť činu a osobu páchatel'a preto trestný zákon umožňuje súdu na túto situáciu reagovať možnosťou mimoriadneho zníženia trestu aj pod dolnú hranicu trestnej sadzby ustanovenej zákonom, pričom je dôležité, aby súd jeho uplatnenie vždy argumentačne odôvodnil takým spôsobom, aby nevznikli žiadne pochybnosti o oprávnenosti použitia tohto ustanovenia (viď rozsudok Krajského súdu v Trenčíne sp.zn.3T/92/2016 zo dňa 19. decembra 2016).

Pri aplikácii § 39 Tr. zák. je potrebné uviesť bežne sa nevyskytujúcu (výnimočnú) okolnosť prípadu (resp. viacero takých okolností) alebo také (mimoriadne) pomery páchatel'a, ktoré by vyznievali v jeho prospech a ktoré by mali význam pre mimoriadne zníženie trestu. Je nesprávne ak sa súd v odôvodnení rozsudku obmedzí napríklad len na paušálne konštatovanie, že u obžalovaného vzhľadom na jeho vek, jeho postoj k spáchanej trestnej činnosti, priznaním viny na hlavnom pojednávaní, alebo vzhľadom na okolnosť, že ide o osobu, na ktorú sa hľadí, akoby nebola súdne trestaná (predchádzajúce odsúdenia obžalovaného nie sú mimoriadne závažného charakteru) existujú okolnosti umožňujúce mimoriadne zníženie trestu. Takéto odôvodnenie je argumentačne vágne. Relevantné okolnosti je potrebné vždy konkretizovať.

Za pomery páchatel'a (v podstate za pomery hodné osobitného zreteľa) treba považovať rodinné a osobné pomery, ktoré sú v stave u každého páchatel'a pri uložení trestu vyvolať osobitne citelný dopad. V podstate ide o pomery (rodinné, osobné), ktoré existujú nie v čase páchania činu, ale v čase ukladania trestu a za takéto pomery páchatel'a treba považovať predovšetkým narušený zdravotný stav, starostlivosť o početnú rodinu a skutočnú odkázanosť viacerých osôb na príjem zo zárobkovej činnosti páchatel'a.

Okolnosťami prípadu relevantnými pre použitie § 39 ods. 1 Tr. zák. sú všetky skutočnosti, ktoré majú vplyv na posúdenie povahy, charakteru a závažnosti trestného činu, vrátane možností nápravy páchatel'a. Mimoriadne zníženie trestu odňatia slobody možno tiež odôvodniť i okolnosťami, ktoré sú znakom príslušnej skutkovej podstaty trestného činu, pokiaľ ich význam alebo intenzita, ktorou boli naplnené, výraznejšie vybočujú z obvyklých charakteristických prípadov takýchto trestných činov a preto odôvodňujú zhovievavejší prístup pri ukladaní trestu, pričom medzi takéto skutočnosti by bolo možné zaradiť napr. spáchanie trestného činu pod tlakom závislosti alebo podriadenosti, spáchanie trestného činu pod vplyvom hrozby alebo nátlaku, či pod vplyvom ťaživých rodinných pomerov, ktoré si páchatel' nezavinil sám. Za okolnosti prípadu, ktoré by si zasluhovali osobitnú pozornosť a ktoré by umožňovali aplikáciu ustanovenia § 39 ods. 1 Trestného zákona, možno teda v niektorých prípadoch považovať aj viac významných poľahčujúcich okolností, medzi nimi z hľadiska možností nápravy páchatel'a aj jeho priznanie sa k trestnému činu a jeho úprimné oľutovanie, pritom pri nedostatku priťažujúcich okolností a najmä za predpokladu, že nie sú dané okolnosti, ktoré podmieňujú použitie vyššej trestnej sadzby a pokiaľ táto nebola v konkrétnom prípade aj použitá.

Podľa názoru odvolacieho súdu, okresný súd sa pri použití § 39 ods. 1 Tr. zák. obmedzil len na konštatovanie, že obžalovanému I. i uložil trest s použitím ustanovenia § 39 ods. 1 Tr. zák., obžalovanému mimoriadne znížil trest pod dolnou hranicou zákonnej trestnej sadzby, ktorá je štyri roky, pretože ak by ukladal a musel by ukladať trest za použitia ustanovenia § 38 ods. 4 Trestného zákona, zvýšila by sa základná trestná sadzba na 6 rokov až 10 rokov odňatia slobody, pričom podľa názoru okresného súdu ukládanie trestu v rámci takto zvýšenej trestnej sadzby je vzhľadom na okolnosti prípadu neprímerane prísne a na zabezpečenie ochrany spoločnosti postačuje aj uloženie kratšieho trestu. Odvolací súd po preskúmaní veci dospel k záveru, že okresný súd ničím v predmetnej trestnej veci nekonkretizoval mimoriadne okolnosti prípadu, prípadne mimoriadne pomery páchatel'a- obžalovaného Štefana O..

S poukazom na vyššie uvedené odvolací súd dospel k záveru, že závery okresného súdu vo vzťahu k napadnutým výrokom rozsudku o treste sú nepreskúmateľné pre nejasnosť, neúplnosť skutkových zistení a preto, že sa okresný súd nevyporiadal so všetkými okolnosťami významnými pre rozhodnutie, napadnutým rozsudkom boli porušené ustanovenia Trestného zákona a uložený trest obžalovanému I. O. je neprimeraný. Odvolací súd podľa § 321 ods. 1 písm. b/, d/, e/, ods. 2 Tr. por. zrušil napadnutý rozsudok vo výroku o uloženom treste odňatia slobody a spôsobe jeho výkonu a podľa § 322 ods. 1 Tr. por. vec vrátil okresnému súdu, aby ju v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol.

Po vrátení veci bude úlohou okresného súdu pri určení druhu a výmery trestu obžalovanému I. O. sa dôsledne zaoberať okolnosťami vyplývajúcimi z ustanovení § 34 ods. 1, ods. 3 a 4 Tr. zák., § 39 ods. 1 Tr. zák. a následne opätovne rozhodnúť tak, aby závery okresného súdu boli jasné, zrozumiteľné, preskúmateľné, a aby odôvodnenie rozsudku bolo v súlade s ustanovením § 168 ods. 1 Tr. por.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je sťažnosť prípustná.